

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2002-2003

24 september 2002

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GELIJKE KANSSEN

Vraag om uitleg van mevrouw Claudine De Schepper tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid, Gelijke Kansen en Ontwikkelingssamenwerking, over de zorgboerderij als oplossing voor wachtlijsten in de zorgsector

Vraag om uitleg van de heer Kris Van Dijck tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid, Gelijke Kansen en Ontwikkelingssamenwerking, over het intrekken van een subsidie voor de Katholieke Hogeschool Limburg

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen

Dinsdag 24 september 2002

VOORZITTER : Mevrouw Patricia Ceysens

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 14.10 uur.*

Vraag om uitleg van mevrouw Claudine De Schepper tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid, Gelijke Kansen en Ontwikkelingssamenwerking, over de zorgboerderij als oplossing voor wachtlijsten in de zorgsector

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw De Schepper tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid, Gelijke Kansen en Ontwikkelingssamenwerking, over de zorgboerderij als oplossing voor wachtlijsten in de zorgsector.

Mevrouw De Schepper heeft het woord.

Mevrouw Claudine De Schepper : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, in juli lanceerde de heer Devisch, voorzitter van de Boerenbond, het voorstel boerderijen in te schakelen voor de zorg voor mensen die voor korte of lange tijd niet kunnen meedraaien in de maatschappij. In Nederland zijn er al 400 zulke zorgboerderijen ; in Vlaanderen bestaat er sinds kort een tiental initiatieven.

Privé-boerderijen zetten hun deuren open voor personen met een handicap, ex-gedetineerden, thuislozen, verslaafden en andere kwetsbare groepen, die er enkele uren per week komen werken als therapie. Een andere optie is de boerderij als werkplaats voor zorgbehoevenden in te richten. Landbouwers zouden op die manier een nieuwe inkomensbron verwerven, en de overheid zou minder instellingen moeten bijbouwen, aldus de Boerenbond. Het contact met de natuur, de seizoenen, dieren en planten zou therapeutisch werken.

Mevrouw de minister, meent u dat het voorstel van de heer Devisch een oplossing kan zijn voor de lange wachtlijsten in de zorgsector ? In zijn voorstel worden alle doelgroepen over één kam geschooren. Zowat iedereen die niet meekan in de maatschappij, zou voor een verblijf op een boerderij in aanmerking komen : verslaafden, moeilijke jongeren, bejaarden, lichamelijk en mentaal gehandicapten, depressieven, psychiatrische patiënten, ex-gedetineerden en thuislozen. Welke doelgroepen komen volgens u in aanmerking voor een verblijf op een boerderij ?

Denkt u aan een opleiding voor boeren om met psychiatrische patiënten, verslaafden, enzovoort om te gaan ? Overweegt u eventueel aan zulke projecten subsidies te verstrekken ?

De voorzitter : Mevrouw Gardeyn heeft het woord.

Mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik sluit me hier graag bij aan. In de commissie voor Landbouw heb ik minister Dua een vraag gesteld over de VLIF-steun die zou worden verstrekt aan instellingen die voorzien in mogelijkheden voor typisch op landbouw gerichte activiteiten. Het was een goed gesprek, dat ook leidde tot een vergelijk. Naar aanleiding van de studiedag van De Sleutel op 14 juni is over dit onderwerp een boek verschenen.

Mijn bekommernis is dat we niet opnieuw verzan-
den in de vroegere stijl met een boerderij in iedere
instelling. De landbouw verandert van imago en
evolueert. Het is onze bedoeling om landbouwers
in te schakelen in de zorg. Daarvoor zijn opleidin-
gen niet nodig. We mogen de landbouwers immers
niet onderschatten. Veel landbouwers hebben een
goed diploma, en hun echtgenotes zijn vaak ver-
pleegsters of sociaal assistenten. Er zijn boerderij-
en waar de deskundigheid van de managers heel
groot is.

Gardeyn-Debever

Is er al een formeel contact geweest met de heer Devisch over het project dat hij voorstelt ? Het is immers al te eenzijdig om alle groepen over één kam te scheren. In de brief komt het misschien zo over, maar dat kan niet de bedoeling zijn. Er moet uiteraard een onderscheid worden gemaakt.

Deze problematiek kan leiden tot een gezamenlijk project van de kabinetten van Tewerkstelling, Welzijn, Landbouw en eigenlijk ook Onderwijs. Zijn er hierover al contacten geweest tussen de verschillende kabinetten ?

In Pittem is er een nieuwe vleugel van de psychiatrische kliniek geopend. U was daarbij aanwezig. Een landbouwer uit de nabije omgeving zou goed met die kliniek kunnen samenwerken, en biedt ook zijn diensten aan. Zijn er al meer contacten gelegd ?

Wat is, ten slotte, concreet de bedoeling van het kabinet van Welzijn met de zorgboerderijen ?

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Mevrouw de voorzitter, collega's, deze vraag dateert uit de komkomertijd, waarin er veel aandacht is voor sommige voorstellen die op andere momenten veel minder in de kijker zouden staan. Zulke voorstellen dreigen daardoor ook uit hun context te worden getrokken.

Ik heb de heer Devisch nog niet persoonlijk gesproken. Uit zijn brief bleek echter niet dat het zijn bedoeling zou zijn een oplossing te bieden voor de wachtlijsten in de gehandicaptensector. Dat is immers een complex historisch gegeven. We hebben dit jaar 800 miljoen frank ingezet voor de heel urgente en complexe vragen waarop de instellingen moeilijk een antwoord kunnen bieden en waarmee we ook niet terechtkunnen op een boerderij.

Een zorgboerderij is een positief initiatief. Zoals u zei, bestaat er in Nederland al een aantal projecten. Ook in Vlaanderen bestaan ze, maar ze worden anders genoemd. De geschiedenis van de pleegzorg in de psychiatrie in Vlaanderen, en met name vooral in Geel, is uniek. Eigenlijk waren dat zorgboerderijen avant la lettre, maar ze worden zo niet genoemd.

Ik heb in een eerste reactie aan de heer Devisch geschreven dat ik zijn initiatief positief onthaal, omdat de voorbije jaren, en eigenlijk in Geel sinds

honderden jaren, is gebleken dat leven en werken op de boerderij vaak het perfecte antwoord biedt op een individuele zorgvraag van diverse categorieën van zorgbehoevende mensen uit de psychiatrie, de gehandicaptensector en de bijzondere jeugdzorg. Contact met de natuur is immers een belangrijk hulpmiddel om aan bepaalde zorgbehoeften tegemoet te komen.

Moet er vandaag een aparte regelgeving voor zorgboerderijen worden uitgewerkt ? Ik denk dat het daar te vroeg voor is. De regelgevingen voor de psychiatrie, de gehandicaptensector en de pleeggezinnen in de bijzondere jeugdzorg bieden al veel mogelijkheden om landbouwbedrijfsleiders te steunen als ze een zorgtaak op zich willen nemen.

Wat zijn de doelgroepen van de zorgboerderijen ? In Nederland richten de zorgboerderijen zich tot een brede waaier van doelgroepen. Meestal gaat het om mensen die niet in de gewone samenleving meekunnen. Minister Dua heeft de haalbaarheid van zorgboerderijen in Vlaanderen laten onderzoeken door de therapeutische gemeenschap voor drugsverslaafden De Sleutel. Het Nederlandse Steunpunt Landbouw en Zorg en het Innovatiesteunpunt Landbouw en Platteland van de Belgische Boerenbond werkten aan het onderzoek mee. In het onderzoeksrapport lees ik dat er geen doelgroepen worden uitgesloten. Alle zorgbehoevenden kunnen terecht op de zorgboerderijen.

De praktijk leert me dat voor elke doelgroep projecten beschikbaar zijn die men als 'zorgboerderijen' kan bestempelen. Ik denk dan aan De Wroeter in Kortesseem, de projecten die zijn geïnspireerd op de Steinerfilosofie zoals de Christoforusgemeenschappen of de projecten voor begeleid werken zoals Loca Labora.

Daarnaast stel ik vast dat er nog andere initiatieven zijn die worden geïnspireerd door de wijsheid dat werken in de landbouw, het contact met de grond en de natuur, heilzaam is. Dat is nog iets anders dan zorgboerderijen, maar toch. Veel gewone instellingen nemen in die zin initiatieven, zoals de oprichting van kinderboerderijen, de introductie van de hippotherapie, een moestuin of een plantenkwekerij.

Ik ben de idee dus zeer genegen. Er is geen enkele reden om dit idee niet een plaats te geven in het zorgconcept. Het zou een goede zaak zijn als we in de toekomst zo meer mensen kunnen helpen. De inschakeling in de natuur en de integratie in zorgboerderijen kunnen soms voorkomen dat psychia-

Vogels

trische patiënten nog zwaardere zorgverlening behoeven.

Moeten we boeren opleiden om met psychiatrische patiënten en verslaafden en dergelijke om te gaan ? Ik denk dat dit voorbarig is. Ik geef een voorbeeld van de huidige mogelijkheden. Een bestaande boerderij kan nu al als pleeggezin voor personen met een handicap of voor jongeren uit de bijzondere jeugdzorg aan de slag. Als bijkomende professionele ondersteuning nodig is, dan kan de gehandicaptensector in een aanvullende thuisbegeleiding voorzien. Men kan dan ook gewoon deeltijds terugvallen op de instelling, zoals al jaren in Geel gebeurt. Mensen werken op de boerderij, maar er wordt in de instelling altijd een plaats vrijgehouden voor crisissituaties. Een voorziening kan ook zelf een boerderij opstarten, of een eventuele uitbreiding van haar aanbod realiseren via een afspraak met een bestaand agrarisch bedrijf.

Ik vat samen. Ik ben de idee zeer genegen. In Vlaanderen bestaan zorgboerderijen al lang, zonder dat er als zodanig van die term sprake is. In de toekomst kunnen nieuwe synergieën worden nagestreefd, wat kan leiden tot de reconversie van bestaande landbouwbedrijven of het leefbaar houden van die laatste. Hierover heb ik al met minister Dua overlegd. Met de minister van Onderwijs is dat nog niet gebeurd. In elk geval zullen we binnenkort, in het verlengde van het haalbaarheidsonderzoek van De Sleutel, met de directies van mijn administratie daarover overleggen om te onderzoeken hoe we dat in de praktijk kunnen versterken zonder een nieuw zorgconcept te creëren.

De voorzitter : Mevrouw De Schepper heeft het woord.

Mevrouw Claudine De Schepper : Ik dank u voor uw duidelijk antwoord, mevrouw de minister.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Kris Van Dijck tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid, Gelijke Kansen en Ontwikkelingssamenwerking, over het intrekken van een subsidie voor de Katholieke Hogeschool Limburg

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Van Dijck tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid, Gelijke Kansen en Ontwikkelingssamenwerking, over het intrekken van een subsidie voor de Katholieke Hogeschool Limburg.

De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, vooraf wil ik hier stellen dat dit probleem verder reikt dan dit ene geval, en dat ik een discussie over het gehele probleem wil voeren.

Twee jaar geleden besliste minister Vogels om in drie hogescholen projecten te steunen. In Limburg, Gent en Antwerpen zou men proberen om allochtonen te motiveren om een opleiding te volgen die zou leiden tot een tewerkstelling in de sociale sector. Ik denk dat dit een nobel initiatief is. Op deze manier worden er twee doelstellingen nagestreefd : tewerkstelling in die sector en meer allochtonen in het hoger onderwijs. Zowel in het niet- universitaire als in het universitaire onderwijs is deze doelgroep minimaal vertegenwoordigd.

Dit project startte twee jaar geleden. Ik dacht dat het om een driejarig project ging. Om praktische redenen moet het echter elk jaar worden verlengd. In ieder geval gingen we ervan uit dat deze projecten drie jaar konden lopen. De eerste berichten die ik hierover heb gekregen, waren positief. Er werden inderdaad initiatieven genomen zodat meer allochtone studenten deze opleidingen volgden. In Limburg werd een allochtone medewerkster aangeworven om de drempel nog meer te verlagen.

In de loop van augustus werd mij gemeld dat de projecten in Gent en Antwerpen kunnen worden verdergezet met verhoogde budgetten maar dat het project in Limburg wordt stopgezet. De betrokkenen stellen zich uiteraard vragen. Ze kunnen immers aantonen dat ze zeer goed bezig waren was en geloofden in het project.

Mevrouw de minister, mijn vragen betreffen zeer concreet de Limburgse situatie maar kunnen ook ruimer worden gezien. Zijn er reeds resultaten ? Kunt u cijfers geven over het succes van deze projecten ? Is er inderdaad een serieuze toename ? Dat hopen we althans.

Wat is de reden om het project in Limburg stop te zetten ? Ik heb ondertussen wel vernomen dat er nog gesprekken zijn gevoerd op uw kabinet. Het

Van Dijck

kan zijn dat de situatie gekeerd is. Dan is het aan u om deze blijde boodschap te brengen.

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Mevrouw de voorzitter, het is leuk om tijdens de eerste vergadering al een blijde boodschap te mogen brengen. Ik ga eerst echter de voorgeschiedenis schetsen want de waarheid heeft zijn rechten.

Het is inderdaad zo dat we met de Karel-de-Grote-hogeschool te Antwerpen, de Arteveldehogeschool in Gent en de Katholieke hogeschool Limburg een project hebben opgestart in 2000. De bedoeling was om meer allochtonen in de sociale opleidingen te krijgen, en dit niet alleen omwille van de redenen die de heer Van Dijck heeft genoemd. In deze sector krijgen we immers veel vragen van allochtonen. Het zou een grote vooruitgang betekenen indien we Marokkaanse of Turkse orthopedagogen in de gemeenschapsinstellingen konden tewerkstellen. Dit was de uiteindelijke bedoeling.

Wat de procedure betreft is het belangrijk om weten dat Gelijke Kansen in Vlaanderen jaarprojecten ondersteunt. In de subsidiegids van Gelijke Kansen vindt u de doelstellingen en de modaliteiten terug. Projecten kunnen dus niet worden ingetrokken. Wel moet men jaar na jaar opnieuw projecten goedkeuren voor maximaal 3 jaar. Na 3 jaar kan men volgens het Rekenhof niet meer spreken van een project maar moet een structurele subsidie worden ingesteld.

Met de hogescholen is inderdaad het engagement aangegaan dat dit project in principe drie jaar zou lopen, wetende dat zoiets niet in één jaar wordt opgezet. Dit betekent echter niet dat er geen tussentijdse evaluatie en eventuele bijsturing moet gebeuren. Als er gemeenschapsmiddelen worden ingezet, is evaluatie en bijsturing verantwoord. Binnen het beperkte budget Gelijke Kansen kan ik echt geen vrijgeleide geven voor drie jaar. Het is dan ook echt nodig om jaarlijks na te gaan hoever we staan.

Een tussentijdse evaluatie met de drie projecthouders zou behalve het rendement van de op touw gezette initiatieven ook een eventuele structurele verankering onderzoeken. Hoe kunnen we de methodieken, die nu in de drie hogescholen worden gebruikt, naar alle hogescholen overdragen ? Op welke manier kunnen we dit project op een structurele manier inbouwen in het gelijkkekansen-

beleid ? De evaluatie van de projecten moest de instroom, de doorstroom en de uitstroom van allochtone studenten nagaan om een perspectief te bieden voor eventuele structurele onderbouw.

Er was een evaluatie op 28 mei 2002. Daarbij werden de projecten getoetst aan de criteria. Op dat moment heeft mijn administratie aan de Katholieke Hogeschool Limburg gesignaleerd dat er een discrepantie bestaat tussen de activiteiten in Limburg en die in Gent en Antwerpen. Vooral in Gent heeft men al veel meer stappen gezet. Er is zelfs een aparte opleiding voor allochtonen opgericht. De projectleider van de Katholieke Hogeschool Limburg was aanwezig tijdens deze evaluatie en is dus op de hoogte van de kritiek en de wenselijke correcties die toen naar voren werden geschoven.

Tot de adviesverlening op 22 juli heeft mijn administratie echter niets meer gehoord van de Katholieke hogeschool Limburg. Daarom moest zij wel een negatief advies geven inzake het opnieuw financieren van het project in Limburg. Deze strakke houding heeft niettemin tot resultaten geleid. Als gevolg daarvan is men in Limburg blijkbaar wakker geschoten. Ondertussen is het project bijgestuurd en zijn er duidelijke stappen gezet naar een structurele verandering. Daarom zal ik na het doorlopen van een administratieve procedure het vervolgproject van de Katholieke hogeschool Limburg opnieuw een toelage verlenen in 2002. Dat is de blijde boodschap waar de heer Van Dijck op wachtte. De drie projecten gaan nu hun derde jaar in en lopen dus verder. Het is de bedoeling om de knowhow en de methodieken te verankeren. De drie hogescholen zullen de opgedane kennis aan de minister van Onderwijs voorleggen. Op die manier kunnen de methodieken die daar zijn ontwikkeld niet alleen in sociale hogescholen worden gebruikt, maar ook in andere hogeschoolopleidingen. Er is immers nog altijd, ook in andere opleidingen, een ondervertegenwoordiging van allochtonen.

De heer Kris Van Dijck : Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik zou graag concrete cijfers kennen. U spreekt over subsidies voor Limburg. Om hoeveel geld gaat het dan precies ? Bestaan er cijfers over de participatiegraad die deze projecten halen ?

Minister Mieke Vogels : Ik zal deze cijfers later meedelen. Ik heb alleen de cijfers van vorig jaar bij me. Vorig jaar moest het concept echter nog vorm krijgen. Alleen in Gent gaat er nu reeds een groep van louter allochtonen van start. In Antwerpen en Limburg is men nog programma's aan het uitwerken, waarmee men dan naar het middelbaar onder-

Vogels

wijs stapt om studenten warm te maken voor een socialeschoolopleiding. Men wacht af welk resultaat dit zal opleveren. Het is nog te vroeg om te weten of er in Limburg en Antwerpen een verhoogde toestroom van studenten naar de richtingen maatschappelijk werk of orthopedagogie is vast te stellen.

De heer Kris Van Dijck : Is het de bedoeling – zoals in Gent – dat de allochtonen in een aparte groep zitten of zitten zij samen met de anderen ?

Minister Mieke Vogels : Zij starten met een brugopleiding. Een heel aantal allochtonen dat wil starten met een opleiding orthopedagogie of maatschappelijk werk, heeft niet het nodige basisdiploma. Voor deze brugopleiding werden de nodige contacten met de middenjury's opgenomen zodat deze mensen een jaar later, samen met de andere studenten, de eigenlijke opleiding kunnen aanvaarten.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 14.37 uur.*
